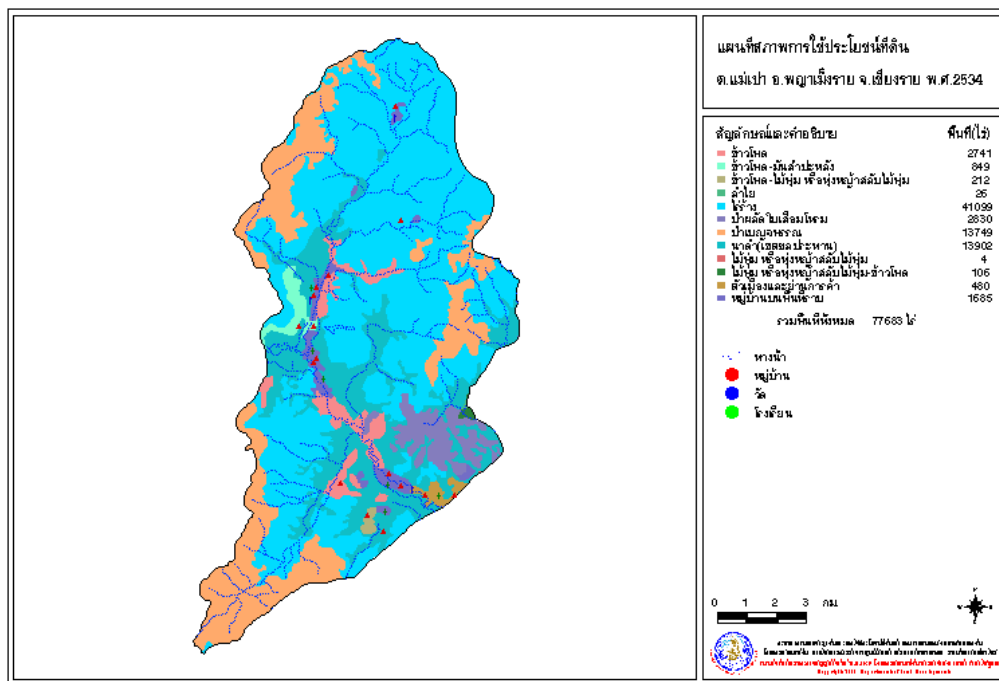

บ้านสบเปา ต. แม่เปา อ. พญาเม็งราย จ. เชียงราย

ลักษณะทั่วไป

พื้นที่ป่าเบญจพรรณ 18 % ของพื้นที่ทั้งหมด และนาดำร้อยละ 18 ของพื้นที่ทั้งหมด (แผนภาพที่ 7) พื้นที่หมู่ 14 หมู่ 11 และหมู่ 2 อยู่ใกล้เคียงบริเวณเดียวกัน มีพื้นที่ประมาณนารวมกันประมาณ 1200 ไร่ ประกอบด้วย 600 ครัวเรือนซึ่งมีอาชีพการเกษตรสูงถึงร้อยละ 80 พื้นที่ถือครองต่อครัวเรือนประมาณ 5-8 ไร่สูงสุดประมาณ 30 ไร่ต่อครัวเรือน มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่ผ่านที่นาได้แก่ ฝายทุ่งต้า และแม่น้ำตัก เกษตรกรจำแนกพื้นที่นาออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ นาดอน นาลุ่มและน่าน้ำท่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 16

แผนภาพที่ 7 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ต. แม่เปา อ. พญาเม็งราย จ. เชียงราย

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, 2543

ตารางที่ 16 คุณสมบัติพื้นที่นาดอน นาหลุ่ม และน่าน้ำท่วม บ้านสบเปา ต. แม่เปา

	นาดอน	นาหลุ่ม	น่าน้ำท่วม
ลักษณะพื้นที่	30 %	60%	30%
ลักษณะดิน/สีดิน	ดินร่วนปนทราย ดินสีขาว หมู่ 11	ดินร่วนเหนียว ดินสีดำ (ดินดี) หมู่ 11, 14	ดินร่วนเหนียว ดินสีดำ หมู่ 2
แม่น้ำ	-	เหมืองฝายประชาอาสา	เหมืองฝายประชาอาสา
พันธุ์ข้าว	สัดส่วนพื้นที่ ผลผลิต(กก./ไร่)	สัดส่วนพื้นที่ ผลผลิต(กก./ไร่)	สัดส่วนพื้นที่ ผลผลิต(กก./ไร่)
กข6	80 % 500	80 % 700-800	100 % 800
กข15	20% 470	10 % 600	
มะลิ105	- -	10 % 550	
ระบบการปลูกพืช	ข้าว - ว่าง	ข้าว-ถั่วลิสง หมู่ 14 100%หมู่ 11 10 %	ข้าว-ว่าง
ปัญหา	1. โรคไหม้ 2. หนอนกอ	1. บั้ว 2. หอยเชอร์รี่	1. บั้ว 2. หอยเชอร์รี่ 3. ปู

- ปัญหาวัชพืชในนาข้าวในพื้นที่นาดอนจะพบมากกว่าพื้นที่นาหลุ่มและน่าน้ำท่วม แต่เกษตรกรกล่าวว่าไม่เป็นปัญหาเนื่องจากสามารถควบคุมด้วยสารกำจัดวัชพืช
- การจัดการธาตุอาหารเกษตรกรคุ้นเคยกับการใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 16-20-0 อัตรา 20 กก./ไร่ และ 46-0-0 อัตรา 5-10 กก./ไร่ มีเกษตรกรบางรายที่ใช้ปุ๋ยคอก ในปี 2444 เกษตรกรได้เริ่มทำปุ๋ยน้ำสกัดชีวภาพ เกษตรกรได้รับเมล็ดโสนจากศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตรแต่ยังไม่ได้นำไปปฏิบัติ

สภาพแล้งและน้ำท่วม

เกษตรกรสามารถจำแนกฝนทิ้งช่วงออกเป็น 2 ระยะได้แก่

- ระยะที่ 1 เรียกว่า แล้ง 1 จะเกิดขึ้นหลังจากตกกล้าทำหว่านได้ต้นกล้าแคะแสรนและในกรณีที่รุนแรงจะทำให้กล้าเสียหายหมด โอกาสของการเกิดฝนทิ้งช่วงในระยะนี้ประมาณ 1-2 ครั้งใน 5 ปี เกษตรกรแก้ไขโดยการสูบน้ำเสริม หรือในกรณีที่เสียหายหมดจำเป็นต้องทำการปลูกใหม่ ส่วนมากนาดอนและนาหลุ่มจะมีความเสียหายมากจะเกิดจากน้ำท่วมในเดือนกันยายน โอกาสเกิด 2 ครั้งใน 5 ปีซึ่งจะทำความเสียหายมากกว่าน่าน้ำท่วม
- ระยะที่สองเรียกว่า แล้ง 2 ฝนทิ้งช่วงจะเกิดขึ้นช่วงข้าวตั้งท้องและออกรวงซึ่งตรงกับเดือนตุลาคม โอกาสที่เกิดขึ้น 2 ครั้งใน 5 ปีทำให้ผลผลิตลดลง 70-100 %

- สำหรับพื้นที่น้ำท่วมความเสียหายส่วนมากจะเกิดจากน้ำท่วมในเดือนกันยายน โอกาสเกิด 2 ครั้งใน 5 ปี ซึ่งจะทำให้ความเสียหาย ให้กับพื้นที่นาอย่างมาก

ข้าวในเศรษฐกิจชุมชน

- เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรประมาณ 90 % และจากนอกภาคเกษตร 10 % ในส่วนที่เป็นเกษตรรายได้ส่วนใหญ่มาจากการปลูกข้าว ตามด้วยข้าวโพด (ปลูกบนที่ดอน) และถั่วลิสง (หลังฤดูนาห่ม) เกษตรกรให้ความสำคัญกับการเลี้ยงวัวประมาณร้อยละ 20 ของครัวเรือนของหมู่ 14 มีการเลี้ยงวัว
- เกษตรกรทุกครัวเรือนมีช้างของตัวเอง ซึ่งมีความจุตั้งแต่ 8000 กก.-30000 กก.
- เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายข้าวให้กับพ่อค้าในหมู่บ้าน ผลผลิตข้าวของครัวเรือนมีส่วนของการบริโภค และการขายตั้งแต่ 20:80 จนถึง 40:60
- เกษตรกรหมู่ 14 ได้จัดตั้งธนาคารข้าวสำหรับให้สมาชิกได้กู้ยืมเงินโดยกำหนดหุ้นละ 100 กก. และดอกเบี้ย ร้อยละ 25 ระบบธนาคารข้าวในหมู่บ้านจะปันผลทุก 3 ปี และทำการระดมหุ้นใหม่
- ค่าจ้างแรงงาน แรงงานหญิง 100 บาท/วัน และ 120 บาท/วัน สำหรับค่าจ้างแรงงานทั่วไป

แหล่งเมล็ดพันธุ์

เป็นที่น่าสังเกตว่าเกษตรกรยังคงคัดและเก็บเมล็ดไว้ใช้เอง สูงถึงร้อยละ 70 ที่เหลือร้อยละ 30 จะซื้อเมล็ดพันธุ์จากแหล่งเมล็ดพันธุ์ภายนอกทุกปี การเก็บคัดและเก็บเมล็ดพันธุ์ของเกษตรกรที่ปฏิบัติกันโดยทั่วไปคือการคัดรวงโดยดูจากสีและขนาดของเมล็ด ใช้เวลา 1-2 วัน และในปีถัดไปเกษตรกรจะเก็บเมล็ดเมล็ดที่ขยายจากเมล็ดเมล็ดคัดในปีแรกทำพันธุ์ติดต่อกัน 2 ปีและจะเริ่มคัดใหม่ในปีถัดไป

1.